

*М. Д. Балджи, д.е.н., професор
І. М. Котова, ст. наук. співроб.*

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОСТІ

В сучасних умовах розвитку значно розширюються завдання регіонів щодо управління еколого-економічною безпекою (ЕЕБ), що має базуватись на принципах сталості.

Еколого-економічна безпека регіонів ґрунтується на врахуванні широкого спектру екологічних, економічних та соціальних факторів, які дають змогу, в кінцевому підсумку, дають змогу ефективно впливати на загальний сталий розвиток. Категорія «еколого-економічна безпека» базується на сукупності умов і чинників внутрішнього середовища, наявності ресурсного потенціалу та окресленні стратегічних напрямків. Для реалізації положень еколого-економічної безпеки регіонів вагомим роль відіграють дії органів виконавчої влади, територіальні громади, підприємці та окремі особи.

К. Мердок (1977) пропонує перелік чинників, які сприяють виникненню загроз безпеки, які включають: зміни в обсягах й розподілі доходів; різкі зміни щодо рівня зайнятості, інфляції, доступу на зовнішні ринки тощо.

Б. Грієр (1986) обґрунтовано доводить, що сутність безпеки заснована на аналізі структури господарських зв'язків і типів виробництва з метою захисту національної економіки від зовнішніх чинників й полягає в мінімізації загальної нестабільності економіки країни.

Л. Олвей, Дж. Голден і Р. Келлі (1984) підкреслюють взаємозв'язок зростання уразливості національної економіки залежно від розподілу ресурсів, спеціалізації виробництва, структури та напрямків товарних і капітальних потоків.

Аналіз різних підходів до визначення дефініції «економічна безпека» дозволяє окреслити її зміст та надати визначення «еколого-економічної безпеки». На нашу думку, під еколого-економічною безпекою розуміємо умову сталого прогресивного розвитку регіону з розвиненими внутрішніми і зовнішніми

господарськими зв'язками. При такому підході доречно виділити наступні категорії еколого-економічної безпеки регіону:

- якісна характеристика управління еколого-економічною безпекою при врахуванні провідних чинників: стійості, розвитку, транзитивності, самодостатності;

- система управління еколого-економічною безпекою, що базується на засадах державно-приватного партнерства та міжрегіональних відносин.

Універсальним вимірником економічного стану країни виступає валовий національний продукт (ВНП), на рівні регіону системо утворюючим фактором виступає валовим регіональний продукт (ВРП). Однак останній має обмежене застосування, в зв'язку з тим, що багато показників, що характеризують економічний розвиток регіону, не враховані. Це суттєвим чином впливає на стан еколого-економічної безпеки та опосередковано впливає на результати ВНП. Поряд з цим, існує ціла низка екологічних та економічних показників, що потребують врахування при забезпеченні еколого-економічної безпеки.

Для вибору основних параметрів еколого-економічної безпеки слід орієнтуватись на логічну факторну схему розвитку макроекономічної системи, яка детально представлена в науковій вітчизняній літературі. До основних параметрів віднесено: зміна чисельності населення (*ЧН*), інноваційна діяльність (*ІД*), стан фінансового ринку (*ФР*) та наявність ресурсного потенціалу (*РП*). Виходячи з вищевказаного, пропонується модель еколого-економічної безпеки:

$$ЕЕБ = f(ЧН, ІД, ФР, РП). \quad (1)$$

Зрозуміло, що модель повинна враховувати ризики економічної, екологічної та соціальної спрямованості. Крім того, дуже важливим є визначення взаємного впливу факторів та ризиків, які часто знаходяться у причинно-наслідковому зв'язку, що приводить до викривлення інтегрального результату й подальшому некоректному прийнятті рішень, тому було

вирішено посилити модель окремою складовою, що містить елементи врахування ризику:

$$ЕЕБ = f(ЧН, ІД, ФР, РП, Р). \quad (2)$$

При чому еколого-економічний ризик визначається як сукупність екологічних, соціальних та економічних ризиків, наявних в регіоні, чи тих, що можуть виникнути.

Наприкінці хотілося б окреслити систему управління еколого-економічної безпеки регіону, яка повинна мати властивості постійно поновлюваної, що постійно адаптується та вдосконалюється, забезпечуючи при цьому прийнятний стан безпеки та конкретний момент часу.

Система управління еколого-економічної безпекою регіону має включати наступні кроки:

- створення регіонального інформаційно-аналітичного центру;
- формування механізму управління еколого-економічною безпекою регіону;
- формування цільових завдань, ранжируваних за рівнем першочерговості, складності, значимості.

Отже, управління еколого-економічною безпекою регіону має стати однією з основних функцій органів місцевої влади та територіальних громад з метою сталого розвитку територій.

Список використаних джерел:

1. Murdoch C. Economics factors as objects of security /C. Murdoch // Economics issues and national security. – Lawrence, 1977. – P. 67-68.
2. Greer B. European economics security / B. Greer // Securing Europe's future. – № 423. – L, 1986. – P. 221-241.
3. Olvey L., Dolden J., Kelly R. The Economics of national security / L. Olvey, J. Dolden, R. Kelly. – Wayne (New York), 1984/ - 404 p.